Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2015–2016

34 124 Beleidsdoorlichting Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking

Nr. 4

LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 3 november 2015

De algemene commissie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking heeft een aantal vragen voorgelegd aan de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking over de brief van 7 september 2015 inzake de opzet en vraagstelling beleidsdoorlichtingen 2016 (Kamerstuk 34 124, nr. 3).

De Minister heeft deze vragen beantwoord bij brief van 2 november 2015. Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
De Roon

De adjunct-griffier van de commissie,
Wiskerke

kst-34124-4
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2015

Vraag 1 en 7 (gelijkluidende vragen)
Kan een overzicht worden gegeven van de IOB evaluaties die de afgelopen 7 jaar zijn uitgevoerd op onderdelen van artikel 2, 3, 4 en 5 van de begroting BuHa-OS? In hoeverre zijn alle subonderdelen onderzocht in de afgelopen 7 jaar?

Antwoord 1 en 7
De bijgevoegde tabel (aan het einde van de beantwoording) vermeldt de titels van alle afgeronde beleidsdoorlichtingen, evaluaties en overige onderzoeken per operationele doelstelling van BHOS per jaar in volgorde van publicatie. Deze is gestructureerd naar de huidige begrotingsopbouw die van 2014 dateert.

Vraag 2 en 8 (gelijkluidende vragen)
In hoeverre bent u van plan om op basis van deze, en mogelijk andere beschikbare evaluaties, de komende jaren te komen tot een metastudie waarbij overkoepelend wel inzicht kan worden gegeven in de doeltreffendheid en doelmatigheid van het beleid op het algemene doel van artikel 2, 3, 4 en 5?

Antwoord 2 en 8
Net als mijn voorgangers hecht ik er aan om u goed te informeren over de effecten van het gevoerde beleid op het terrein van ontwikkelingssamenwerking. Het bestaan van een afzonderlijke evaluatiedienst (IOB) hiervoor geeft daaraan uitdrukking. IOB heeft een groot aantal rapporten gepubliceerd, waaronder beleidsdoorlichtingen, onderliggende evaluaties en (synthese-) studies. Daarnaast ontvangt u periodiek de resultatenrapportages. Het is lastig om op basis van geheel verschillende beleidsdoorlichtingen en evaluaties op valide wijze algemene conclusies te trekken over het beleid dat in uiteenlopende omstandigheden gebruik heeft gemaakt van ongelijksoortige kanalen en instrumenten, met wijzigende inzichten, ingezet voor diverse doelstellingen die veranderen onder invloed van specifieke sociaaleconomische ontwikkelingen. IOB, maar bijvoorbeeld ook een gezaghebbende organisatie als the International Initiative for Impact Evaluation (3IE), produceert sinds enkele jaren synthesestudies, die beogen de kennis van de effectiviteit van interventies op verschillende terreinen samen te vatten. Op verzoek van de Tweede Kamer heeft IOB in 2008 een synthetiserende evaluatie van het Afrikabeleid gepubliceerd. Deze evaluatie laat zien hoe lastig het is om op zo'n breed beleidsterrein op valide wijze een overkoepelend oordeel te trekken over bereikte resultaten. Ook heeft IOB in het recente jaarbericht aandacht besteed aan de lessen van recente beleidsdoorlichtingen en evaluaties voor inclusieve groei. Deze lessen heb ik verwerkt in mijn beleid, waarover ik u recent heb geïnformeerd. IOB onderzoekt op dit moment op welke wijze de evaluatiefunctie relevanter en strategischer kan zijn en het de resultaten van evaluaties en beleidsdoorlichtingen op een aansprekender en voor de Kamer doelmatigere wijze vorm kan geven. Uw vraag, om op bondige wijze inzicht te geven in de doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid, vormt daarbij een belangrijk signaal.

Vraag 3 en 9 (gelijkluidende vragen)
Op welke wijze gaat u ervoor zorgen dat het inhoudelijk wel gaat lukken om beleidsdoorlichtingen van één beleidsartikel uit te voeren? Wordt bijvoorbeeld de Algemene Rekenkamer daarbij betrokken, die goed zicht hebben op de kwaliteit van beleidsdoorlichtingen en mogelijke verbeterpunten daarin?

Antwoord 3 en 9
Het risico is groot dat een beleidsdoorlichting op artikelniveau ten koste gaat van de validiteit, kwaliteit en diepgang. Het aggregatieniveau wordt

te hoog, met negatieve gevolgen voor de informatie, verantwoording en te leren lessen. Het begrotingsartikel sociale vooruitgang, bijvoorbeeld, omvat thema's die in Nederland bij verschillende ministeries zijn belegd (zoals bij voorbeeld gezondheidszorg, onderwijs en sociale programma's) en daar ook meerdere begrotingsartikelen beslaan. IOB heeft in de afgelopen jaren ruime ervaring opgedaan met het uitvoeren van beleidsdoorlichtingen en heeft daarvoor zowel binnen als buiten Nederland grote waardering gekregen. Ook de Algemene Rekenkamer is positief over de kwaliteit van deze beleidsdoorlichtingen en maakt daar voor eigen rapportages (zoals de serie «Monitoring OS») gebruik van. De Algemene Rekenkamer heeft het aggregatieniveau nooit ter discussie gesteld en doet dat ook niet in de brief van de wnd. president van de Algemene Rekenkamer aan de Tweede Kamer met aandachtpunten voor de BHOS ontwerpbegroting 2016. Zoals in de voorgaande vraag aangegeven is IOB wel op zoek naar een aansprekender wijze van rapporteren. Ik ben graag bereid om, met behoud van de kwaliteit en onafhankelijkheid van de beleidsdoorlichtingen, met IOB en de Algemene Rekenkamer daarover te overleggen.

Vraag 4 en 5 en 10 (gelijkluidende vragen)
In hoeverre bent u betrokken bij het opstellen van de evaluatieagenda van het IOB? Welke rol speelt de beleidscyclus bij het opstellen van de evaluatieagenda van het IOB? In hoeverre kunt u hierin sturen?

Antwoord 4 en 5 en 10
Het opstellen van de evaluatieprogrammering komt in overleg tussen de centrale directie Financieel Economische Zaken (FEZ), beleidsdirecties en IOB tot stand. De Regeling Periodiek Evaluatieonderzoek en Beleidsinformatie 2015 (RPE) en de beleidscyclus zijn leidend, naast de actualiteit en specifieke vragen vanuit het parlement. De programmering wordt jaarlijks bijgesteld als onderdeel van het begrotingsproces.

Vraag 6 en 11 (gelijkluidende vragen)
In hoeverre worden er door de IOB andere personen betrokken bij de opzet van de beleidsdoorlichting en andere personen die een oordeel kunnen geven over de kwaliteit van de beleidsdoorlichting?

Antwoord 6 en 11
Altijd. IOB heeft een uitgebreide procedure voor kwaliteitscontrole. Binnen IOB wordt de uitvoering van elke doorlichting kritisch gevolgd door meelezers (peer reviewers). Daarnaast is aan elke beleidsdoorlichting een referentiegroep verbonden, bestaande uit methodologische en thematische externe deskundigen, vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties en de beleidsverantwoordelijke directie(s). IOB nodigt tevens een medewerker van het Ministerie van Financiën uit. Verder zijn wetenschappers en consultants meestal betrokken bij de uitvoering van de beleidsdoorlichting. Directeur IOB stelt het rapport vast na overleg met de referentiegroep en meelezers. In ieder rapport legt directeur IOB verantwoording af over de kwaliteitscontrole. Samen met de intern onafhankelijke positie van IOB zijn dit belangrijke waarborgen voor de kwaliteit van de IOB-beleidsdoorlichtingen. Dit wordt nog expliciet bevestigd in de RPE (p. 8). Reacties van de Algemene Rekenkamer op de kwaliteit van beleidsdoorlichtingen geven daaraan eveneens uitdrukking.

Vraag 12
Kunt u toelichten waarom de beleidsdoorlichtingen op de artikelen 3.1, 3.4 en 5.2 nog niet gepland zijn?

Antwoord 12
IOB heeft voor artikel 3 twee beleidsdoorlichtingen afgerond, te weten de SRGR beleidsdoorlichting (beleidsdoelstelling 3.1, 2013) en de beleidsdoorlichting Gender (3.2, 2015), die u in november zult ontvangen. De beleidsdoorlichting Maatschappelijk middenveld (3.3) is geprogrammeerd voor 2016. Zoals in de begroting is aangegeven lopen dit jaar de verschillende subsidie-instrumenten voor samenwerking met het maatschappelijk middenveld op het terrein van SRGR af. In 2016 start een geïntegreerd kader voor SRGR inclusief hiv/aids, het SRGR Partnerschapsfonds. Planning van een nieuwe beleidsdoorlichting is opportuun na invoering daarvan. Over de Nederlandse hulp aan het basisonderwijs heeft IOB eind 2011 een beleidsdoorlichting afgerond. Een evaluatie van de hoger onderwijsprogramma's (3.4) zal in 2019 worden uitgevoerd. Het overig armoedebeleid (5.2) bevat uiteenlopende uitgaven, onder meer compensatie aan de Wereldbank (IDA) en regionale ontwikkelingsbanken voor schuldverlichting, voorlichting en steun aan verschillende organisaties op het terrein van cultuur en sport. Dit onderdeel leent zich niet goed voor een afzonderlijke beleidsdoorlichting, met uitzondering van algemene begrotingssteun, waarvan u in 2012 het rapport hebt ontvangen. IOB heeft daarnaast verschillende malen schuldverlichting geëvalueerd (het laatst de schuldverlichting aan Nigeria in 2011). Het ministerie heeft recent de steun aan het Prins Clausfonds geëvalueerd.

Vraag 13
Hoe verhoudt het gestelde in de voetnoot onder de tabel Meerjarenplanning beleidsdoorlichtingen (p.19) zich tot hetgeen u aan de Kamer heeft gemeld in uw brief van 12 april 2013 (Kamerstuk 31 271, nr.10)?

Vraag 14
Wat is de reden dat het inhoudelijk tot nu toe niet mogelijk is gebleken om beleidsdoorlichtingen van één geheel beleidsartikel uit te voeren?

Antwoord 13 en 14
Een beleidsdoorlichting bestrijkt in principe een heel beleidsartikel, maar kan ook een substantieel en samenhangend deel van een beleidsartikel omvatten. In de genoemde brief van 12 april 2013 heb ik aangegeven dat de inspectie het beleid op het niveau van substantiële en samenhangende delen van een beleidsartikel ofwel beleidsdoelstelling doorlicht wanneer het begrotingsartikel te heterogeen is qua beleidsdoelstellingen en instrumenten. Bij een doorlichting op artikelniveau dreigt dan het gevaar dat door een te hoog abstractieniveau geen uitspraken gedaan kunnen worden over de effectiviteit van de Nederlandse inspanningen en dat conclusies algemeen blijven, niet getoetst kunnen worden en nauwelijks handvatten bevatten voor beter beleid. In die gevallen doet een doorlichting op artikelniveau geen recht aan de verantwoordingsfunctie, terwijl het ook lastig zal zijn om lessen te trekken uit de beleidsdoorlichting. Waar mogelijk combineert het ministerie beleidsdoelstellingen. Een voorbeeld uit de BZ begroting is de beleidsdoorlichting «Strategie bij benadering: Nederlandse coalitievorming en multi-bi benadering van EU besluitvorming, 2014», die beleidsdoelstellingen 3.1 en 3.4 combineert.

Vraag 15
Hoe is het verschil tussen de gekozen perioden bij de verschillende beleidsevaluaties te verklaren?

Antwoord 15
Naast de verplichtingen zoals voorgeschreven in de RPE bepalen verschillende factoren de gekozen evaluatieperiode: de tijd dat het ministerie actief is (geweest) op een bepaald beleidsterrein (in een specifiek land) of een bepaald programma ondersteunt, de tijdsspanne die

nodig is om effecten te kunnen meten, beleidswijzigingen en het belang om effecten daarvan in kaart te kunnen brengen, de gevoelde noodzaak om het gevoerde beleid in een historische context te plaatsen, het bestaan van eerder uitgevoerde evaluaties en de periode die deze bestrijken, de relevantie van specifieke interventies voor het huidige beleid, vragen vanuit betrokken directies en/of de Tweede Kamer om een bepaalde periode te onderzoeken, de evalueerbaarheid voor een bepaalde periode (beschikbaarheid van data), en wensen vanuit de referentiegroep. Het ministerie streeft naar een vrij lange periode om recht te doen aan de verantwoordingsfunctie. De afbakening vindt plaats in overleg met de referentiegroep, waarin altijd externe deskundigen zitting hebben.

Vraag 16
Waarom is deze beleidsdoorlichting niet uitgevoerd voorafgaand aan het nieuwe beleid, zoals omschreven in de nieuwe voedselzekerheidsbrief uit november 2014 (Kamerstuk 33 625, nr. 147)?

Antwoord 16
Het beschikbare evaluatiemateriaal liet geen gedegen beleidsevaluatie voedselzekerheid in 2014 toe, terwijl het belang en de omvang van de programma's daar wel om vragen. Daarom is in de beleidsdoorlichting 2012–2015 gekozen voor een evaluatiemethode waarbij de voortgang in een aantal voedselzekerheidsprogramma's en projecten in tussen begin 2014 en begin 2016 gevolgd zou worden in impact studies. Eenmaal voor deze methode gekozen was het niet mogelijk de beleidsdoorlichting eerder te verrichten.

Vraag 17
In hoeverre zijn de resultaten uit het verrichte vooronderzoek betrokken bij het bepalen van het huidige beleid?

Antwoord 17
Tijdens het verrichten van dit vooronderzoek, een systematic review uit 2011, zijn bevindingen en aanbevelingen besproken en gebruikt in de voedselzekerheidsbrief van oktober 2011 en de voedselzekerheidsbrief van november 2014. Voorbeelden zijn de aandacht voor het verminderen van gewasopbrengstverliezen en het opnemen van kinderondervoeding als indicator voor voedselzekerheid.

Vraag 18
Worden de resultaten uit het verrichte onderzoek meegenomen in het huidige beleid? Zo ja, kunt u hier concrete voorbeelden van geven?

Antwoord 18
De resultaten van het vooronderzoek zijn meegenomen in het huidige beleid zoals beschreven in de voedselzekerheidsbrief van 2014, die een voorzetting en verbreding was van het beleid beschreven in de voedselzekerheidsbrief van 2011. Naast de voorbeelden genoemd onder antwoord 17, is één van de bevindingen van het vooronderzoek in 2011, dat de meest marginale groepen vaak niet goed bereikt worden in duurzame ketenprojecten. Daarom wordt er in de nieuwe beleidsbrief van november 2014 apart aandacht gegeven aan inclusieve groene groei en aan vrouwen en jongeren als ondernemers. Daarnaast is toegang tot betere voeding als een expliciet doel opgenomen, ook voor marginale groepen die niet direct profiteren van economische groei (doel 1).

Vraag 19
Waarom zijn Ethiopië, Rwanda, Uganda en Bangladesh gekozen voor de impact studies?

Antwoord 19
De keuze van landen voor impact studies is enerzijds gebaseerd op het Nederlandse budget voor voedselzekerheid dat in die landen wordt uitgegeven: Ethiopië, Rwanda en Uganda vormden in 2012 hierin de top 3. Anderzijds is de keuze gebaseerd op de aanwezigheid in die landen de diverse typen projecten die in het Nederlandse beleid belangrijk zijn: een ketenbenadering voor de farm inputs (plantmateriaal en bemesting) en een markt gestuurde en een productie gestuurde ketenbenadering voor de farm outputs (groenten, vis, melk). Daarnaast is Bangladesh gekozen omdat hier het thema duurzaam watergebruik en voedselzekerheid goed samenkomen in een landbouw irrigatieproject.

Vraag 20
Waarom wordt een long-term ex-post impact evaluatie gedaan als de onderzoeksvraag zich met name richt op de doeltreffendheid in de periode 2012–2015? Is dat om bij te dragen aan het inzicht in factoren die de effectiviteit van interventies verklaren?

Antwoord 20
Inderdaad. De impact studies in Ethiopië, Rwanda, Uganda en Bangladesh kijken vooral naar de korte termijn impact. Als aanvulling daarop is de long-term ex-post impact studie toegevoegd om inzicht te krijgen in de factoren die de effectiviteit op langere termijn beïnvloeden. Lessen daaruit kunnen nuttige beleidsaanbevelingen opleveren voor nieuwe activiteiten.

Vraag 21
Waarom wordt juist Mali gekozen om de lange termijn effecten in kaart te brengen?

Antwoord 21
Mali is gekozen omdat daar enkele grootschalige, door Nederland gefinancierde programma's ter ondersteuning van het van landbouwonderzoek en de landbouwvoorlichtingsdienst hebben plaatsgevonden tussen 1983 en 2005. Er is sindsdien voldoende tijd verstreken om te beoordelen of de resultaten duurzaam zijn.

Vraag 22
In hoeverre zijn de gekozen te onderzoeken landen representatief voor al de vijftien partnerlanden tussen 2012 en 2015? Is het wel mogelijk om uitspraken te doen over de doeltreffendheid van de bijdrage van het Nederlandse voedselzekerheidbeleid aan de voedselzekerheidsituatie in de vijftien landen tussen 2012- en 2015?

Antwoord 22
De vier gekozen landen hebben de grootste en meest diverse voedselzekerheidsprogramma's. In 2012 was de committering voor 2012–2015 aan voedselzekerheidsprogramma's in deze vier landen 58% van de totale committering. Naast de grondige impact studies in deze vier landen maakt ook de hele portfolio aan voedselzekerheidsactiviteiten in de vijftien landen deel uit van de analyse, waarbij IOB zo veel mogelijk gebruik zal maken van door derden uitgevoerde evaluaties.

Vraag 23
In de beleidsdoorlichting wordt gefocused op de periode 2012–2015, terwijl in 2014 een nieuwe beleidsbrief is verstuurd. In hoeverre heeft het vooronderzoek een rol gespeeld bij het bepalen van het nieuwe beleid? Hoe wordt deze beleidsdoorlichting meegenomen in het nieuwe beleid?

Antwoord 23
Het vooronderzoek uit 2011 heeft bijgedragen aan voortschrijdend inzicht over hoe voedselzekerheid het beste bereikt kan worden. Zie ook antwoorden op de vragen 17 en 18. Deze beleidsdoorlichting zal eind 2016 afgerond worden, en zal zeker meegenomen worden in de verdere beleidsontwikkeling en -uitwerking op gebied van voedselzekerheid. Andersom gelden de voedselzekerheidsbrieven uit 2011 en 2014 als referentie voor de beoordeling van de resultaten 2012–2015.

Vraag 24
Wat wordt concreet bedoeld met «in detail worden geëvalueerd»? Kan het IOB aangeven wat concreet verstaan moet worden onder «in detail»?

Antwoord 24
Met «in detail» bedoelt IOB dat de effecten van het project op de voedselzekerheidssituatie van de doelgroep zowel kwalitatief als kwantitatief geëvalueerd worden. Dit gebeurt door vergelijking tussen de directe doelgroep en een groep vergelijkbare boeren die niet door het project wordt bereikt.

Vraag 25
Zijn één of twee projecten die in detail worden geëvalueerd voldoende om daaruit algemene conclusies te destilleren?

Antwoord 25
IOB vult deze impact studies aan met evaluaties gedaan door andere evaluatiediensten. Dat maakt het mogelijk conclusies te trekken over bepaalde (voor Nederland belangrijke) typen voedselzekerheidsprojecten.

Vraag 26
Bent u ook van mening dat normatieve woorden als «hopelijk» niet passen bij beleidsevaluaties die objectief en onbevooroordeeld moeten zijn? Graag een toelichting.

Antwoord 26
Wat hier wordt bedoeld is dat het effect op voedselconsumptie vrij direct meetbaar is, maar dat het effect daarvan op kinderondervoeding, een cumulatief effect dat ook door andere factoren bepaald wordt, op korte termijn niet altijd is vast te stellen.

Vraag 27 en 32 (gelijkluidende vragen)
Wordt er in de beleidsdoorlichting ook aandacht geschonken aan de relatie tussen de gestelde doelen en de lagere financiële middelen die voor 2016 en later beschikbaar zijn?

Antwoord 27 en 32
Ja, de conclusies over relevantie, doelmatigheid en doeltreffendheid van het gevoerde beleid worden betrokken bij de formulering van beleidsopties voor mogelijke bezuinigingen.

Vraag 28 en 33 (gelijkluidende vragen)
Welk basisjaar wordt gehanteerd bij de beschrijving van de 20% besparingsvariant? Worden daarbij ook de beschikbare middelen voor 2016 en verder betrokken?

Antwoord 28 en 33
De beleidsdoorlichting wordt in 2016 afgerond. In overeenstemming met het advies in de Handreiking Beleidsdoorlichtingen, waaraan naast het Ministerie van Financiën ook de Algemene Rekenkamer en het Bureau

Onderzoek en rijksuitgaven (BOR) van de Tweede Kamer de BOR hebben meegewerkt, geldt dan 2017 als basisjaar.

Vraag 29
Worden alle Nederlandse niet-gouvernementele organisaties betrokken in het onderzoek? Zo nee, welke wel naast VMP, SNV, NCDO?

Antwoord 29
Nee, niet alle organisaties worden betrokken. Er wordt een representatieve groep gesubsidieerde organisaties geselecteerd voor het onderzoek. Daarbij horen in elke geval de grote organisaties die financiering ontvangen uit het MFS I en II programma, zoals ICCO, Cordaid, Oxfam-Novib en Hivos.

Vraag 30
Kan bij de beleidsdoorlichting op het maatschappelijk kader ook aandacht worden geschonken aan het beloningsbeleid (zowel primaire als secundaire arbeidsvoorwaarden) en het vastgoed dat zij bezitten of huren? Kan dit ook kosteneffectiever?

Antwoord 30
Het beloningsbeleid en het vastgoed van maatschappelijke organisaties maken geen deel uit van de beleidsdoorlichting omdat deze niet is gericht op de organisaties zelf, maar op de resultaten van de door BZ ondersteunde activiteiten. Toezicht op het beloningsbeleid wordt geregeld via de Wet Normering Topinkomens (WNT). Maatschappelijke organisaties moeten hieraan voldoen om voor subsidie in aanmerking te komen.

Vraag 31
Wat doet u tegen verspilling van belastinggeld op zowel het maatschappelijk kader als de VN-organisaties?

Vraag 43
Kan bij de beleidsdoorlichting op de VN-organisaties ook aandacht worden geschonken aan het beloningsbeleid (zowel primaire als secundaire arbeidsvoorwaarden)? Kan dit ook kosteneffectiever?

Antwoord 31 en 43
In een beleidsdoorlichting wordt wel naar de doelmatigheid van de bestedingen gekeken. Beleidsdoorlichtingen zijn echter geen audits; specifiekere vragen over personeelsbeleid en salariëring vormen geen onderdeel van de beleidsdoorlichting maar maken onderdeel uit van intern en extern auditonderzoek.
Het ministerie toetst daarnaast de jaarplannen en bijbehorende budgetten van medefinancieringsorganisaties op de doelmatigheid van de uitvoering. Wanneer extreem hoge kosten op een onnodige budgetlijn worden voorzien, keurt het ministerie dit af en bespreekt dit tijdens het beleidsoverleg. Het beloningsbeleid van de VN maakt deel uit van het werk van de Vijfde Commissie, die alle financiële aangelegenheden regelt. Nederland neemt actief deel aan de toezichthoudende rol van deze Commissie.

Vraag 34
Worden de Nederlandse niet-gouvernementele organisaties betrokken in het onderzoek?

Antwoord 34
De beleidsdoorlichting besteedt aandacht aan de strategieën en uitvoeringsmodaliteiten die de Nederlandse organisaties hanteren om het maatschappelijk middenveld in ontwikkelingslanden te versterken. De

analyse van die strategieën en modaliteiten speelt een rol bij het verklaren van de resultaten van de inspanningen.

Vraag 35
Worden de effecten van het beleid ten aanzien van sociale vooruitgang en maatschappelijk middenveld in ontwikkelingslanden ook onderzocht door middel van kwantitatieve analyses? Zo nee, waarom niet? Zo ja, op welke manier?

Antwoord 35
Er wordt een mix van kwalitatieve en kwantitatieve methodes gehanteerd. Bij de beschrijving van het landschap van financieringen worden cijfers over uitgaven per thema/sector, soort actor en land/regio gebruikt en geanalyseerd. Bij het onderzoek naar en de analyse van doeltreffendheid en doelmatigheid wordt gebruik gemaakt van statistieken en financiële verslagen van organisaties.

Vraag 36
Hoe betrouwbaar zijn conclusies die getrokken worden op basis van documenten van gesubsidieerde organisaties zelf? Hoe zwaar weegt de analyse van deze documenten mee in de evaluatie? Hoe wordt ervoor gezorgd dat deze resultaten het beeld niet onevenredig vertekenen?

Antwoord 36
De documenten worden vooraf geanalyseerd op hun betrouwbaarheid, validiteit en bruikbaarheid. Alleen documenten die voldoen aan die kwaliteitseisen worden gebruikt voor een zoveel mogelijk gekwantificeerde synthese van lessen, gespecificeerd naar regio, sectoren en typen organisaties. Waar nodig wordt aanvullend onderzoek gedaan.

Vraag 37
Hoe betrouwbaar zijn conclusies die getrokken worden op basis van interviews met medewerkers van gesubsidieerde organisaties zelf? Hoe zwaar weegt deze analyse mee in de evaluatie? Hoe wordt ervoor gezorgd dat deze resultaten het beeld niet onevenredig vertekenen?

Antwoord 37
De feitelijke en controleerbare informatie uit interviews met medewerkers van geëvalueerde organisaties kan gebruikt worden als input voor het onderzoek. De informatie zal niet gebruikt worden voor de beoordeling van doeltreffendheid en doelmatigheid van de interventies.

Vraag 38
In hoeverre vormen de landen Indonesië, Rwanda en Uganda een representatieve afspiegeling van alle landen waar Nederland heeft gewerkt aan goed bestuur?

Antwoord 38
De keuze is gebaseerd op de prioriteit van het thema in het bilaterale beleid en daarmee op een breed spectrum aan activiteiten ter bevordering van democratisering, de rechtsorde, bestrijding van corruptie en de omvang van de decentraal bestede middelen aan democratisering. De omvang van de activiteiten in deze landen was groter dan in de andere landen waarmee Nederland een ontwikkelingsrelatie heeft.

Vraag 39
Waarom wordt de bureaustudie in Indonesië niet en de bureaustudies in Rwanda en Oeganda wel aangevuld met een kwantitatief onderzoek? Welke gevolgen heeft dit voor het trekken van eenduidige conclusies?

Antwoord 39
In Indonesië heeft Nederland projecten altijd in samenwerking uitgevoerd met multilaterale organisaties zoals de VN, de Wereldbank en de Aziatische Ontwikkelingsbank. Mede als gevolg daarvan zijn meer evaluaties beschikbaar dan bij de andere twee landen.

Vraag 40
Wat is de toegevoegde waarde van de beleidsdoorlichting op VN-organisaties bovenop de recentelijk gepresenteerde scorecards?

Antwoord 40
In de scorecards is geen beoordeling van effectiviteit op het niveau van outcomes van de programma's en projecten van de VN-organisaties opgenomen. De evaluatie daarvan op landen- of organisatieniveau is lastig omdat veelal onvoldoende basisgegevens voorhanden zijn en vanwege de grote diversiteit in context, aard en omvang van de activiteiten. In haar rapport »Monitoring beleid voor ontwikkelingssamenwerking: de multilaterale organisaties en de EU» (2014) is de Algemene Rekenkamer al ingegaan op deze problemen. Een van de doelstellingen voor het uitvoeren van een voorstudie is na te gaan of de beleidsdoorlichting meer informatie over de effectiviteit van de mede door Nederlandse gesteunde organisaties en activiteiten kan opleveren.

Vraag 41
Kunnen de beleidsdoorlichtingen op het maatschappelijk kader en de VN-organisaties worden samengevoegd waardoor het makkelijker is te vergelijken welk kanaal effectiever en doelmatiger is op het betreffende thema?

Antwoord 41
Neen. Het is erg moeilijk om de bevindingen van evaluaties over programma's van zeer uiteenlopende multilaterale organisaties op te tellen en te komen tot een algemeen oordeel over de effectiviteit van het kanaal. Een vergelijking vereist allereerst dat de betrokken organisaties op de verschillende thema's, en in verschillende landen, robuuste effectevaluaties hebben laten uitvoeren. Dit is niet altijd het geval. Daarnaast vereist een valide vergelijking dat de programma's dezelfde doelstellingen hadden, eenzelfde doelgroep en in dezelfde maatschappelijke context zijn uitgevoerd. Aan deze eis is slechts bij uitzondering voldaan. Een complicatie hierbij is dat vaak verschillende organisaties en donoren tegelijk werkzaam zijn in dezelfde sector (in hetzelfde land), waarbij sprake kan zijn van synergie. Dat kan betekenen dat de succesvolle interventie van één organisatie een voorwaarde was voor het succes van een andere organisatie.

Vraag 42
Waarom bent u voor een resultaat georiënteerde aanpak en komt u toch met beleidsdoorlichtingen op het kanaal zoals het maatschappelijk kader en de VN-organisaties? Is er een mogelijkheid om de beleidsdoorlichting meer op resultaat te richten, zodat verschillende kanalen kunnen worden vergeleken?

Antwoord 42
In het aan Uw Kamer toegezonden plan van aanpak is dit dilemma onderkend. Dit vormde een van de argumenten voor het uitvoeren van een vooronderzoek.

Vraag 44
Kunt u de Kamer het voldragen plan van aanpak sturen van de beleidsdoorlichting naar VN-organisaties zodat zij nog invloed kan uitoefenen op de kwaliteit, inhoud en reikwijdte van de beleidsdoorlichting?

Antwoord 44
Ja.

Vraag 45
Hoe is het vooronderzoek bij de beleidsevaluatie over VN-organisaties van invloed op de uiteindelijke beleidsevaluatie? Welke vervolgstappen zijn mogelijk na afronding van het vooronderzoek?

Antwoord 45
De voorstudie moet uitmonden in een goede inschatting welke onderzoeksvragen te beantwoorden zijn gelet op a) beschikbare informatie en bronnen, b) tijdigheid en c) kosten-baten inschatting van het onderzoek. Op basis van de bevindingen kan een definitieve opzet worden uitgewerkt.

Vraag 46
Welke periode beslaat de evaluatie naar VN-organisaties?

Antwoord 46
Uitgegaan wordt van de periode 2011–2015

Vraag 47
Wat wordt bedoeld met de uitspraak dat «de wenselijkheid voor eigen onderzoek naar de effecten van de gefinancierde VN-organisaties [is] beperkt»? Waarom is de wenselijkheid beperkt? Is eigen onderzoek niet de enige mogelijkheid om tot objectieve conclusies te komen?

Antwoord 47
Het is niet doelmatig indien iedere donor van VN organisaties de verschillende programma's afzonderlijk evalueert. De gezamenlijke evaluatiediensten van bilaterale donoren geven daarom prioriteit aan versterking van de evaluatiefunctie van de organisaties zelf. Zij beoordelen de regelmatig de kwaliteit van (concept-) evaluaties. IOB baseert zich zo veel mogelijk op resultaten van uitgevoerde evaluaties, maar kan ook aanvullend onderzoek verrichten.

Beleidsdoorlichtingen, evaluatierapporten en overig onderzoeken van IOB op het terrein van BHOS in de periode 2008–2015

IOB nr.	Jaar	Rapport	Begrotingsartikel	Soort
		2015		
406[1]	2015	Grenzen aan de humanitaire hulp. Beleidsdoorlichting van de Nederlandse humanitaire hulp 2009–2014	4.1	B
405[1]	2015	Gender sense & sensitivity: Policy evaluation on women's rights and gender equality (2007–2014)	3.2	B
404[1]	2015	Met hernieuwde energie. Beleidsdoorlichting van de Nederlandse bijdrage aan hernieuwbare energie en ontwikkeling	2.3	B
403[1]	2015	Premises and promises: A study of the premises underlying the Dutch policy for women's rights and gender equality	3.2	O
402	2015	Work in Progress – Evaluation of the ORET Programme: Investing in Public Infrastructure in Developing Countries	1.3	E
401	2015	Evaluation of the MDG3 Fund: «Investing in Equality» (2008–2011)	3.2	E
400	2015	The Only Constant is Change: Evaluation of the Dutch contribution to transition in the Arab region (2009–2013)	4.3	E

IOB nr.	Jaar	Rapport	Begrotingsartikel	Soort
399[1]	2015	Gender, peace and security: Evaluation of the Netherlands and UN Security Council resolution 1325	3.2	E
		2014		
397	2014	Riding the wave of sustainable commodity sourcing: Review of the Sustainable Trade Initiative IDH 2008–2013	1.1	O
396	2014	Access to Energy in Rwanda. Impact evaluation of activities supported by the Dutch Promoting Renewable Energy Programme	2.3	E
394	2014	Autonomy, partnership and beyond: A counterfactual analysis of policy coherence for Ghana	1.1	O
393	2014	Balanceren tussen koopmanschap en diplomatie. Evaluatie van de Netherlands Business Support Offices 2008–2013	1.2	E
392	2014	Good things come to those who make them happen: Return on aid for Dutch exports	1.2	O
391	2014	Useful patchwork: Direct Funding of Local NGOs by Netherlands Embassies 2006–2012	3.3	E
390	2014	Investeren in wereldburgerschap. Evaluatie van de Nationale Commissie voor Internationale Samenwerking en Duurzame Ontwikkeling (NCDO)	5.2	E
389	2014	Op zoek naar focus en effectiviteit. Beleidsdoorlichting van de Nederlandse inzet voor Private Sector Ontwikkeling 2005–2012	1.3	B
		2013		
388	2013	Impact evaluation of improved cooking stoves in Burkina Faso: The impact of two activities supported by the Promoting Renewable Energy Programme	2.3	E
387	2013	Between Ambitions and Ambivalence: Mid-term Evaluation SNV Programme 2007–2015	3.4	E
386	2013	Evaluation issues in financing for development: Analysing effects of Dutch corporate tax policy on developing countries	1.1	O
385	2013	Economic diplomacy in practice: An evaluation of Dutch economic diplomacy in Latin America	1.2	E
384	2013	Achieving universal access to sexual and reproductive health and rights: Synthesis of multilateral contribution to advancing sexual and reproductive health and rights (2006–2012)	3.1	O
383	2013	NGOs in action: A study of activities in sexual and reproductive health and rights by Dutch NGOs	3.1	O
381	2013	Balancing Ideals with Practice: Policy evaluation of Dutch involvement in sexual and reproductive health and rights 2007–2012	3.1	B
380	2013	Linking Relief and Development: More than old solutions for old problems?	4.3	O
379	2013	Investeren in stabiliteit. Het Nederlandse fragiele statenbeleid doorgelicht	4.3	B
378	2013	Public private partnerships in developing countries. A systematic literature review	1.3	O
377	2013	Corporate Social Responsibility: the role of public policy. A systematic literature review of the effects of government supported interventions on the corporate social responsibility (CSR) behaviour of enterprises in developing countries	1.1	O
376	2013	Renewable Energy: Access and Impact. A systematic literature review of the impact on livelihoods of interventions providing access to renewable energy in developing countries	2.3	O
375	2013	The Netherlands and the European Development Fund – Principles and practices. Evaluation of Dutch involvement in EU development cooperation (1998–2012)	5.1	E
374	2013	Working with the World Bank. Evaluation of Dutch World Bank policies and funding 2000–2001	5.1	E

IOB nr.	Jaar	Rapport	Begrotingsartikel	Soort
		2012		
373	2012	Evaluation of Dutch support to human rights projects (2008–2011)	4.3	E
371	2012	Turning a right into practice. Impact evaluation of the Ixchen Centre for Women cervical cancer programme in Nicaragua (2005–2009)	3.1	E
370	2012	Equity, accountability and effectiveness in decentralisation policies in Bolivia	5.2	O
369	2012	Begrotingssteun: Resultaten onder voorwaarden – Doorlichting van een instrument (2000–2011)	5.2	B
368	2012	Civil Society, Aid, and Development: A Cross-Country Analysis	3.3	O
367	2012	Energievoorzieningszekerheid en Buitenlandbeleid – Beleidsdoorlichting 2006–2010	1.2 en 2.3	B
366	2012	Drinkwater en sanitaire voorzieningen – Beleidsdoorlichting van het OS-beleid 1990–2011	2.2	B
364	2012	Effectiviteit van Economische Diplomatie: Methoden en Resultaten van onderzoek	1.2	O
		2011		
363	2011	Improving food security: A systematic review of the impact of interventions in agricultural production, value chains, market regulation, and land security	2.1	O
362	2011	Methodische kwaliteit van Programma-evaluaties in het Medefinancieringsstelsel-I 2007–2010	3.3	O
361	2011	Evaluatie van de Twinningfaciliteit Suriname-Nederland	5.2	E
360	2011	More than Water: Impact evaluation of drinking water supply and sanitation interventions in rural Mozambique	2.2	E
358	2011	Assisting Earthquake Victims: Evaluation of Dutch Cooperating Aid Agencies (SHO) Support to Haiti in 2010	4.1	E
357	2011	The risk of vanishing effects: Impact Evaluation of drinking water supply and sanitation programmes in rural Benin	2.2	E
356	2011	Between High Expectations and Reality: An evaluation of budget support in Zambia	5.2	E
355	2011	Lessons Learnt: Synthesis of literature on the impact and effectiveness of investments in education	3.4	O
354	2011	Leren van NGOs: Studie van de basic education activiteiten van zes Nederlandse NGOs	3.4	O
353	2011	Education matters: Policy review of the Dutch contribution to basic education 1999–2009	3.4	B
352	2011	Unfinished business: making a difference in basic education. An evaluation of the impact of education policies in Zambia and the role of budget support.	3.4	E
350	2011	Unconditional Trust: Dutch support to basic education in Bolivia (2000–2009)	3.4	E
349	2011	The two-pronged approach Evaluation of Netherlands Support to Primary Education in Bangladesh, 1999–2009	3.4	E
348	2011	Schoon schip. En dan? Evaluatie van de schuldverlichting aan de Democratische Republiek Congo 2003–2010	5.2	E
345	2011	Wederzijdse belangen – wederzijdse voordelen. Evaluatie van de Schuldverlichtingsovereenkomst van 2005 tussen de Club van Parijs en Nigeria.	5.2	E
336	2011	Facilitating Resourcefulness. Synthesis report of the Evaluation of Dutch support to Capacity Development	3.3	E
335	2011	Evaluation of Dutch support to Capacity Development. The case of the Netherlands Commission for Environmental Assessment (NCEA)	2.3	E

IOB nr.	Jaar	Rapport	Begrotingsartikel	Soort
–	2011	Aiding the Peace. A Multi-Donor Evaluation of Support to Conflict Prevention and Peacebuilding Activities in Southern Sudan 2005–2010	4.3	E
332	2011	Evaluation of Dutch support to Capacity Development. The case of PSO	3.3	E
331	2011	Evaluation of Dutch support to Capacity Development. The case of the Netherlands Institute for Multiparty Democracy (NIMD)	3.3	E
		2010		
330	2010	Evaluatie Landenstudie MFO's Nicaragua	3.3	E
329	2010	Evaluation of General Budget Support to Nicaragua 2005–2008	5.2	E
328	2010	Evaluatie van de Nederlandse hulp aan Nicaragua 2005–2008	5.2	E
327	2010	Impact Evaluation. Drinking water supply and sanitation programme supported by the Netherlands in Fayoum Governorate, Arab Republic of Egypt, 1990–2009	2.2	E
324	2009	Investing in Infrastructure	1.3	E
–	2009	Synthesis of impact evaluations in sexual and reproductive health and rights	3.1	O
323	2009	Preparing the ground for a safer World	4.2	E
322	2009	Draagvlakonderzoek. Evalueerbaarheid en resultaten	5.2	O
321	2009	Maatgesneden Monitoring «Het verhaal achter de cijfers»	3.3	E
		2008		
320	2008	Het tropisch regenwoud in het OS-beleid 1999–2005	2.3	E
319	2008	Meer dan een dak. Evaluatie van het Nederlands beleid voor stedelijke armoedebestrijding	5.2	E
317	2008	Sectorsteun in milieu en water	2.3	E
315	2008	Support to Rural Water Supply and Sanitation in Dhamar and Hodeidah Governorates, Republic of Yemen	2.2	E
313	2008	Explore-programma	5.2	E
312	2008	Impact Evaluation: Primary Education Zambia	3.4	E
311	2008	Impact Evaluation: Primary Education Uganda	3.4	E
310	2008	Clean and Sustainable?	2.3	E
309	2008	Het vakbondsmedefinancieringsprogramma	3.3	E
308	2008	Het Nederlandse Afrikabeleid 1998–2006. Evaluatie van de bilaterale samenwerking	5.2	B
307	2008	Beleidsdoorlichting seksuele en repoductieve gezondheid en rechten en hiv/aids 2004–2006	3.1	B

[1] Deze rapporten zullen binnen afzienbare termijn worden gepubliceerd.

B: beleidsdoorlichting
E: evaluatie
O: overig onderzoek
NB evaluaties op het gebied van (basis)onderwijs zijn ingedeeld onder begrotingsdoelstelling 3.4. De evaluatie van ontmijningsactiviteiten (rapport 323) is ingedeeld onder doelstelling 4.2. Evaluaties van budgetsteun en schuldverlichting zijn ingedeeld onder doelstelling 5.2.